

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

Resultat och effekter

Återredovisning av statsbidrag till ideella organisationer

2012

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

Resultat och effekter

Återredovisning av statsbidrag till ideella organisationer 2012

Förord

I år är det fjärde året i rad som Ungdomsstyrelsen lämnar en rapport med resultat och effekter av vår bidragsgivning. Enligt fem av förordningarna som styr bidragsgivningen till ideella organisationer ska myndigheten lämna en sammanfattning av hur bidragen har använts och om möjligt redovisa vilka effekter som bidragen har fått i förhållande till syftet varje år. De fem förordningarna som är aktuella är statsbidrag till kvinnors organisering, organisationer bildade på etnisk grund, organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck, jämställdhetsprojekt och projekt kopplade till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans.

Rapporten innehåller uppgifter om hur bidragen har använts. Den innehåller också några konkreta exempel på projekt som beviljats bidrag. Ungdomsstyrelsen har försökt att ta fram relevanta indikatorer för att kartlägga och mäta resultat av bidragsgivningen genom att kategorisera tillgängliga uppgifter. I årets rapport har Ungdomsstyrelsen även tagit fram uppgifter för att belysa det arbete organisationerna bedriver gentemot staten, medlemmar och andra målgrupper. Vi har tittat speciellt på hur organisationerna arbetar med mångfald respektive öppenhet och insyn. Vår ambition är att belysa bidragsgivningens resultat ur olika vinklar. Förhoppningen är att rapporten kan ge en bild av de ideella organisationernas verksamhet och över vilken betydelse den har i samhället.

Handläggaren Barbro Kristiansson och enhetschef Fredrik Wikström har haft huvudansvaret för rapporten. De har arbetat tillsammans med medarbetare i en arbetsgrupp på myndigheten som arbetar med ta fram en modell för uppföljning av de statsbidrag som Ungdomsstyrelsen fördelar.

Per Nilsson
generaldirektör, Ungdomsstyrelsen

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
1.1 Uppdraget	7
1.2 Tidigare återredovisningar	7
1.3 Rapportens upplägg	8
1.4 Utgångspunkter	8
1.4.1 Underlag till rapporten	8
1.4.2 Analytiska utgångspunkter	8
1.4.3 Mångfald respektive öppenhet och insyn	9
1.4.4 Kategorisering av resultat eller effekter	11
2 Resultat och effekter av bidragsgivningen	13
2.1 Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund	13
2.1.1 Fördelning av bidrag	13
2.1.2 Vad har bidragen använts till?	14
2.1.3 Annan finansiering	15
2.1.4 Mångfald	15
2.1.5 Syftet med bidraget	16
2.1.6 Öppenhet och insyn	17
2.2 Statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck	18
2.2.1 Fördelning av bidrag	18
2.2.2 Vad har bidragen använts till?	18
2.3 Statsbidrag till kvinnors organisering	19
2.3.1 Organisations- och etableringsbidrag	20
2.3.2 Verksamhetsbidrag (projektbidrag)	23
2.4 Statsbidrag till jämställdhetsprojekt	26
2.4.1 Fördelning av bidrag	27
2.4.2 Resultat och effekter av bidragen	27
2.4.3 Exempel på vad bidraget används till	28
2.5 Statsbidrag till verksamheter mot rasism och intolerans	29
2.5.1 Fördelning av bidrag	29
2.5.2 Resultat och effekter av bidragen	29
2.5.3 Exempel på vad bidraget används till	30
2.6 Slutsatser	31
3 Avslutande diskussion	32
3.1 Bidragens funktionalitet	32
3.2 Mångfald	32
3.2.1 Kunskap och goda exempel	32
3.2.2 Bidragsregler och information	33
3.2.3 Kunskap om föreningsaktiva	33
3.3 Öppenhet och insyn	34
3.4 Kunskap om bidragens effekter	35
4 Referenser	37

Sammanfattning

Den första juni varje år rapporterar Ungdomsstyrelsen till regeringen hur bidragen som fördelats till ideella organisationer har använts och vilka effekter de har fått i förhållande till de syften som finns angivna i de styrande förordningarna. De förordningar som är aktuella i år är:

- Förordning (2005:1 089) om statsbidrag för kvinnors organisering
- Förordning (2006:390) om statsbidrag till jämställdhetsprojekt
- Förordning (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans
- Förordning (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund
- Förordning (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Förhoppningen är liksom föregående år att rapporten ska ge regeringen ett relevant underlag för att bedöma hur bidragsgivningen till civil sektor kan utvecklas.

Delar av rapporten fokuserar på två av de sex av principerna som gäller politiken för det civila samhället (prop. 2009/10:55). De principerna är mångfald respektive öppenhet och insyn. Ungdomsstyrelsen för bland annat ett resonemang om hur statens bidragshantering kan påverka mångfalden inom den civila sektorn och hur statens bidragshantering kan påverka den civila sektorns förutsättningar för att öppet redovisa sin organisation, verksamhet och ekonomi. Myndigheten analyserar dessutom bidragssystemets funktionalitet, vilket är ytterligare en ansats kopplad till uppdrag inom ramen för politiken för det civila samhället.

När det gäller mångfald inom den civila sektorn resonerar Ungdomsstyrelsen om bidragsregler och informations spridning som på olika sätt påverkar mångfalden. Myndigheten lyfter indikatorer och punkter som det går att arbeta vidare med utifrån principen om mångfald. Vi kan konstatera att det har blivit fler olika aktörer som beviljats bidrag med åren. När det gäller principen om öppenhet och insyn kan Ungdomsstyrelsen konstatera att information och dialog borgar för ett ömsesidigt förtroende mellan myndigheten och målgruppen. Det kan också vara en förutsättning för att infria politikens intentioner i större utsträckning.

Rapporten innehåller huvudsakligen resultatbeskrivningar kopplade till de olika stödformerna vars förordningar är listade här ovan. Ungdomsstyrelsen presenterar bidragsfördelningen inom ramen för varje stödform. Här pekar myndigheten på betydelsefulla trender i bidragsgivningen och relevant kunskap som har tagits fram när det gäller stödformen. För att ge en fördjupad bild av bidragsanvändningen lyfter Ungdomsstyrelsen också fram några goda exempel från varje stödform. De belyser verksamhetens resultat och i någon mån mer kortsiktiga effekter av bidragsgivningen.

Ungdomsstyrelsen diskuterar vilka möjligheter det finns att mäta effekter av bidragsgivningen och de begränsningar som myndigheten ser kopplade till det i den här rapporten. Myndigheten ser en möjlighet att iakttä förändringar och tillstånd genom återkommande beskriva och följa upp resultat från bidragsgivningen. Däremot är orsaker till resultaten och mätbara effekter av bidragsgivningen svårare att presentera i årlig rapportering likt denna.

Ungdomsstyrelsen arbetar nu fram en uppföljningsmodell för att bli ännu bättre på att följa upp och systematisera de uppgifter och den kunskap som samlas in. De uppgifter som presenteras i rapporten kan ses som förslag på uppgifter som skulle kunna vara med i uppföljningsmodellen framöver. Förhoppningen är att myndigheten regelbundet ska kunna presentera och följa upp utvecklingen på bidragsområdet. Utöver Ungdomsstyrelsens egen uppföljning skulle de uppgifter som samlas in också kunna vara en resurs eller en kunskapsbank för forskare och andra som önskar hämta uppgifter för vidare studier om statsbidragens effekter.

Inledning

1.1 Uppdraget

När det gäller fem av de förordningar som styr Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer, ska myndigheten senast den 1 juni varje år, lämna en sammanfattning av hur bidragen använts. Vi ska om möjligt också redovisa vilka effekter som bidragen har fått i förhållandet till syftet med dem.

De fem förordningar som är aktuella i samband med återrapporteringen 2012 är:

- Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund (2008:63)
- Statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck (2008:349)
- Statsbidrag till kvinnors organisering (2005:1 089)
- Statsbidrag till jämställdhetsprojekt (2006:390)
- Statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknade former av intolerans (2008:62)

1.2 Tidigare återredovisningar

Ungdomsstyrelsen har haft uppdraget om återrapportering enligt förordningar sedan 2009. Rapporterna har huvudsakligen beskrivit vad bidragen använts till och vilken betydelse bidragen har haft för den ideella sektorn. I den första rapporten *Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer* från 2009 ingick även en fristående rapport i form av en bilaga som är skriven av Erik Amnå, Pär Zetterberg och Anna Danielson. Den heter *En kunskapsöversikt över effekter och metoder rörande statliga bidrag till ideella organisationer* och handlar just om vilka metoder som finns för att mäta resultat och effekter av bidrag. Utifrån kartläggningen och resultaten från den första rapporteringen konstaterar Ungdomsstyrelsen att det är mycket svårt att isolera de effekter som kan uppstå som resultat av ett utdelat bidrag i relation till andra insatser som genomförs inom en organisation eller ett projekt till exempel genom frivilliginsatser. Rapporten 2010 utgick bland annat från de sex principer som regeringen föreslår ska användas för uppföljning av målet för politiken för det civila samhället (prop. 2009/10:55). Beskrivningarna av resultat och effekter kopplade till de sex principerna gjordes också utifrån begreppet funktionalitet för att belysa olika utfall av ett bidragssystem. I rapporten 2011 gjordes en fördjupad analys av två av principerna: långsiktighet respektive självständighet och oberoende.

1.3 Rapportens upplägg

Rapporten inleds med en beskrivning av vilka utgångspunkter och underlag som ligger till grund för rapporten. Därefter kommer stödformsspecifika resultat. Avslutningsvis diskuteras bidragens funktionalitet. Vi resonerar också runt två av de principer utifrån vilka politiken för civil sektor ska följas upp enligt propositionen *En politik för det civila samhället* (2009/10:55). Det är principerna om mångfald respektive principen om öppenhet och insyn.

Vi resonerar även runt de begränsningar och möjligheter som är kopplade till uppdraget om att redovisa resultat och effekter av statliga bidrag.

1.4 Utgångspunkter

1.4.1 Underlag till rapporten

Det material som använts i denna rapport är i huvudsak hämtat från ansökningar om och redovisningar av bidrag 2011. Det ingår också ansökningar beslutade våren 2012. Uppgifterna från de åren jämförs med bidragsgivningen 2010. I vissa stödformer är de jämförande uppgifterna hämtade från 2009 och 2008.

Beslut om bidrag för ansökningar om organisationsbidrag som kom in hösten 2011 togs i januari 2012. Under 2011 tog Ungdomsstyrelsen beslut om projektbidrag vid tre tillfällen, en gång på våren och två gånger på hösten. Redovisningar av projektbidrag behandlades kontinuerligt när de kom in. När det gäller organisationsbidrag gjordes bedömning av redovisade bidrag för föregående år samtidigt som bedömningen av ansökningar för kommande år. Stöd till kvinnors organisering och hbt-organisationer var undantag. Där lämnades separata redovisningar vid ett annat tillfälle än i samband med ansökan om nytt stöd.

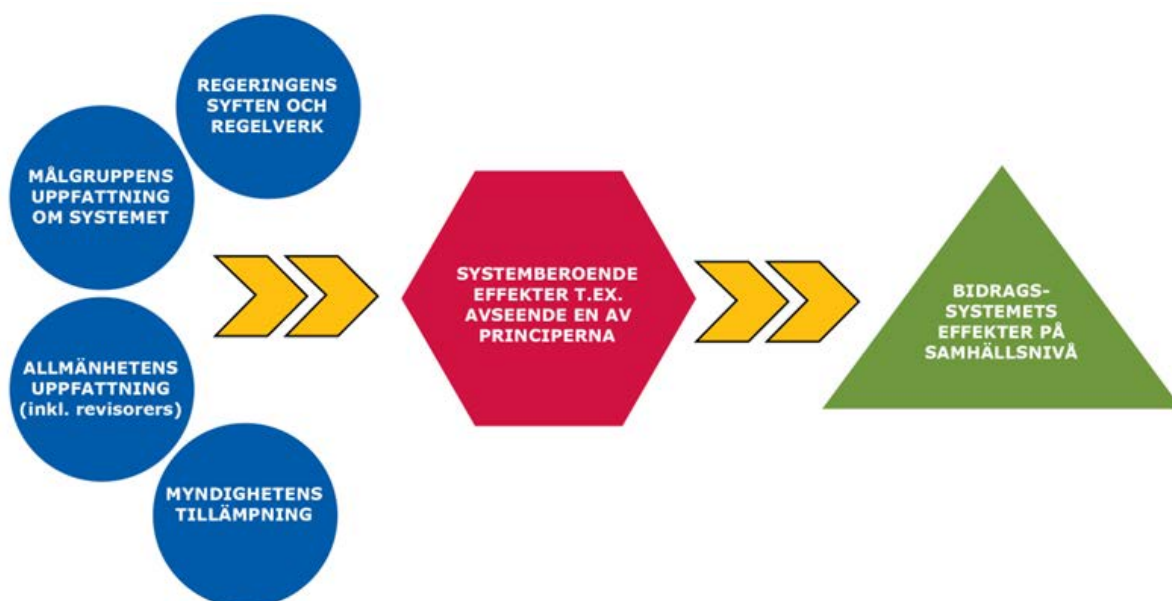
De uppgifter som ligger till grund för rapporten är till stor del hämtade från Ungdomsstyrelsens webbaserade ansökningssystem (UAS). Utvecklingsarbetet under våren 2012 har varit inriktat på att även redovisningar av projektbidrag ska finnas i det webbaserade systemet framöver. Rapporten är dessutom baserad på tidigare rapporter som Ungdomsstyrelsen har gjort om resultat och effekter av bidrag samt redovisningar.

1.4.2 Analytiska utgångspunkter

Liksom tidigare år kan bidragens effekter analyseras utifrån bidragssystemets funktionalitet. De delas också in i olika grupper som interna, externa och systemberoende effekter. I propositionen *En politik för det civila samhället* presenteras sex principer utifrån vilka politiken för civil sektor ska följas upp (prop. 2009/10:55). I rapporten fokuserar Ungdomsstyrelsen på två av principerna. Analysen bygger också på det utvecklingsarbete som Ungdomsstyrelsen har påbörjat genom att utveckla en uppföljningsmodell för bidragen till ideella organisationer. Det arbetet innebär att vi kategoriserar relevanta uppgifter som ska kunna jämföras över år. En del av analysen knyter också an till en modell för att utvärdera kompetensutveckling och lärande i fyra nivåer. Modellen har utvecklats av professorn Donald L. Kirkpatrick's (Kirkpatrick's 1994).

Interna, externa och systemberoende effekter

I en kunskapsöversikt pekade Amnå et al. (2009) på möjligheter att uppskatta resultat och effekter av bidrag på olika nivåer. De nivåerna var: individ, organisation, stat och samhälle. Ungdomsstyrelsen valde att beskriva effekterna som interna, externa och systemberoende och konstaterade i analysen att fokus i den statliga uppföljningen av bidragsgivningen om möjligt bör ligga på de systemberoende effekterna. Det vill säga en effekt som bidragssystemet som sådant kan ha på samhällsnivå givet syftet med de olika bidragsformerna. Ju bättre funktionalitet systemet har desto större är de avsedda effekterna för staten, organisationerna och individerna. Bilden nedan är ett försök att illustrera bidragssystemets funktionalitet.

Ungdomsstyrelsen utgår från tillämpningen av förordningar och andra styrdokument för att konkretisera modellen. Vi utgår också från material i ansökningar och i redovisningar och försöker identifiera vilka indikatorer som kan tas fram för att undersöka vad som kan mätas och kategoriseras.

1.4.3 Mångfald respektive öppenhet och insyn

I propositionen *En politik för det civila samhället* presenteras sex principer utifrån vilka politiken för civil sektor ska följas upp (2009/10:55). Denna rapport är inriktad på två av principerna: mångfald respektive öppenhet och insyn. I tidigare effektrapporter har Ungdomsstyrelsen i huvudsak analyserat de olika principerna utifrån relationen mellan staten och ideella organisationer. I årets rapport försöker Ungdomsstyrelsen även ta fram uppgifter som belyser organisationernas verksamhet gentemot medlemmar och andra målgrupper utifrån de två principerna. Det är ett sätt att belysa bidragssystemets funktionalitet. Vi har valt att prioritera att hitta mätbara faktorer för dessa principer inom stödformen statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. På det området saknas det kunskap som kan vara relevant.

I ett utdrag om principen om mångfald i propositionen *En politik för det civila samhället* framgår följande:

”Principen om mångfald och dess genomslag kan studeras utifrån information om i vilken mån:

- *kunskap och goda exempel om det civila samhällets organisationer sprids till statliga myndigheter, kommuner och landsting*
- *aktuell information sprids om vad som krävs i administrativa och andra avseenden för att bilda och verka inom det civila samhället*
- *information om rättsregler och bidragssystem som rör det civila samhället är lättillgänglig och lättfattlig*
- *bidragssystem och andra villkor inom området stimulerar det civila samhällets organisationer att främja delaktighet, jämställdhet och icke-diskriminering i den egna verksamheten*
- *aktuell statistik finns avseende vilka delar av befolkningen som engagerar sig och har uppdrag inom det civila samhället.”*

(prop. 2009/10:55, s. 66–67)

Så här skriver regeringen om öppenhet och insyn i samma proposition:

”För att det ska kunna bedömas om principen om öppenhet och insyn har genomslag behövs information om i vilken mån statliga myndigheter informerar det civila samhället i frågor som rör denna sektor, det civila samhällets organisationer ges tillfälle att framföra sina synpunkter i sådana frågor, samt bidragssystem och andra villkor inom området uppmuntrar det civila samhällets organisationer att öppet redovisa sin organisation, sin verksamhet och sin ekonomi.”

(prop. 2009/10:55, s. 66)

1.4.4 Kategorisering av resultat eller effekter

Ungdomsstyrelsen arbetar med att utveckla en generell uppföljningsmodell för bidragen till ideella organisationer. Att ta fram uppgifter till årets effektrapport och försöka att kategorisera dem så att de sedan ska kunna jämföras över år ingår i det arbetet. Vi har påbörjat ett arbete med att försöka ta fram indikatorer som skulle kunna mätas över tid och för att se vilka resultat som går att ta fram utifrån organisationers redovisningar av bidrag. Ungdomsstyrelsen har också tagit kontakt med Ekonomistyrningsverket som har påbörjat ett projekt för att ta fram riktlinjer, rutiner och uppföljning av statsbidrag till organisationer. Genom kontakten med Ekonomistyrningsverket hoppas Ungdomsstyrelsen på stöd och hjälp i det fortsatta arbetet med att ta fram kriterier och indikatorer för uppföljning för att därigenom kunna ge en bättre bild av bidragssystemens funktionalitet.

I samband med att organisationer som beviljats projektbidrag lämnar slutredovisningar där de redovisar vad bidragen har använts till ska de beskriva vilka mål som har uppnåtts genom projektet. De ska också redovisa hur de förhåller sig till de mål som angavs i ansökan. Under 2010 fanns även en rubrik i redovisningsblanketten som handlade om resultat, effekter, implementering och projektets genomslag. Där skulle organisationerna beskriva vad de hade lyckats väl med i projektet. Redovisningsblanketten har utvecklats och Ungdomsstyrelsen ställer nu i stället frågan *Beskriv vilka effekter ni anser projektet haft (för exempelvis målgrupp eller samhället)*. Därutöver ombeds organisationerna att göra en självvärdering av projektet genom att på en fyrgradig skala kryssa för hur väl genomförda aktiviteter och verksamhet stämmer överens med ett antal förbestämda alternativ. Här kan Ungdomsstyrelsen dra vissa slutsatser utifrån organisationernas egna bedömningar av effekter eller resultat.

Aktiviteterna som organisationerna kan bedöma på den fyrgradiga skalan är:

- Tagit fram ny kunskap om målgrupp eller verksamhet som dokumenterats.
- Tagit fram nya metoder eller arbetssätt (kring exempelvis breddat deltagande, jämställdhet eller att organisera målgruppen i föreningar).
- Haft erfarenhetsutbyte kring metoder eller arbetssätt (inom den egna organisationen eller med andra).
- Utvecklat samverkan med andra föreningar, kommun eller företag.
- Haft internationella kontakter.
- Drivit opinionsbildning kring avgränsade frågor inom projektet.
- Genomfört utbildning eller kurser.
- Bidragit till att uppnå stödformens syfte.
- Nått uppsatta mål i projektet.
- Nått avsedd målgrupp.

Utifrån svar i projektredovisningarna har Ungdomsstyrelsen möjlighet att ta fram kunskap om projekten. De uppgifter som begärs in i samband med redovisningarna är samma när det gäller alla stödformer för projekt. När organisationerna gör självskattningar av resultat och effekter i sina redovisningar ser Ungdomsstyrelsen en möjlighet att kategorisera dem utifrån fem inriktningar som också skulle kunna vara relevanta indikatorer på interna och externa effekter:

- Organisationsutveckling
Nått flera medlemmar inom primär målgrupp, bildat flera lokalföreningar, genomfört kompetensutveckling eller lyckats få en jämnare fördelning inom styrelsen från underrepresenterade grupper till exempel kvinnor.
- Ny kunskap
Ny kunskap om en ny metod och förhållanden för individer, grupper eller i samhället.
- Ny samverkan
Nya etablerade samverkansformer för att lösa en uppgift, nätverk eller erfarenhetsutbyten.
- Nya målgrupper
Hur och om andra målgrupper har nåtts utanför den primära eller traditionella målgruppen.
- Samhällsinriktade effekter
Hur och om mer samhällsinriktade effekter har uppnåtts genom till exempel påverkansarbete gentemot beslutsfattare eller ett remissförfarande.

Ett annat sätt som man kan använda sig av för att kategorisera och mäta effekter är att använda sig av en modell som Donald L. Kirkpatrick utarbetat (Kirkpatrick 1994). Syftet med modellen är att utvärdera kompetensutveckling och lärande. Modellen består av fyra nivåer:

Reaktion: Reagerar deltagarna positivt eller negativt på den insats den deltagit i. Vad tyckte de om insatsen?

Inläring: Har deltagarna tillägnat sig avsedda kunskaper, färdigheter, attityder etcetera. Hur utvecklades de?

Tillämpning: Har deltagarna fått nytta av vad de fått med sig från insatsen? Vilken nytta har de haft av insatsen i sin vardag?

Effekt: Har avsedda effekter uppstått som en följd av insatsen? Har målsättningar på längre sikt nåtts och har det resulterat i annan organisatorisk nytta?

Nivå ett säger inget om utfallet utan ger snarare ett underlag som visar om målgruppen är nöjd med insatsen eller inte. Nivå två handlar om huruvida målgruppen faktiskt lärt sig eller fått med sig något av insatsen. Nivå tre handlar om den direkta nytta som målgruppen haft av insatsen och nivå fyra visar om efterföljande effekter uppstått och om de är att betrakta som en följd av insatsen.

2 Resultat och effekter av bidragsgivningen

I detta kapitel redovisas statsbidrag enligt de fem förordningar som Ungdomsstyrelsen har återrapporteringskrav för. Här beskriver myndigheten bidragsfördelningen och betydande förändringar mellan olika år inom respektive stödform samt ger en bild av hur bidragsmedlen har använts. Ungdomsstyrelsen har dessutom tagit fram annan relevant kunskap utifrån tillgängliga källor. Vi ger även några konkreta exempel på projekt som på ett tydligt sätt illustrerar resultat och i viss mån kortsiktiga effekter av bidragen. De uppgifter som tagits fram varierar något mellan stödformerna beroende på tillgången till underlag och inriktningen på verksamheten. Ungdomsstyrelsen har i denna rapport valt att särskilt belysa stödformen statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund utifrån principerna om mångfald respektive öppenhet och insyn.

2.1 Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund

Syftet med bidraget är att stärka organisationernas egna initiativ och verksamhet som handlar om kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället. Statsbidraget fördelas i form av organisationsbidrag och etableringsbidrag.

2.1.1 Fördelning av bidrag

Mellan 2009 och 2012 har etniska organisationer fått omkring 19 000 000 kronor i bidrag varje år. Antalet beviljade bidrag har dock varierat. Skillnaden är som störst mellan 2011 och 2012. År 2011 beviljades 52 bidrag och 2012 beviljades 60 stycken. Konsekvensen av det är att det genomsnittliga bidraget sjönk från 364 000 kronor till 315 000 kronor. Andelen beviljade bidrag minskade från 80 procent 2011 till 76 procent 2012. En anledning till att andelen beviljade bidrag minskat är bland annat att Ungdomsstyrelsen har skärpt tillämpningen när vi bedömer om syftet med organisationen ligger i linje med bidragets syfte enligt förordningen. Flera organisationer uppfyllde inte heller de grundläggande kraven som ställdes för att få bidrag. Antalet nya organisationer som sökte organisationsbidrag 2012 var 19 stycken jämfört med 2011 då det var 9 nya organisationer som sökte bidraget.

När det gäller de organisationer som beviljades bidrag 2009–2012 har andelen som beviljats etableringsbidrag legat relativt konstant på 11–13 procent. Antalet organisationer som har beviljats etableringsbidrag tidigare och som uppfyllde kraven för att få organisationsbidrag under samma period var 9 stycken. Eftersom flera nya organisationer beviljats etableringsbidrag så ligger andelen fördelade etableringsbidrag fortfarande ganska konstant.

Genom att ta fram uppgifter om hur många kompletteringar som Ungdomsstyrelsen begärt in i samband med ansökan om organisationsbidrag försöker vi att bilda oss en uppfattning om de informationsträffar som myndigheten har haft innan organisationerna skulle göra sin ansökan har haft några effekter på antalet fullständiga ansökningar. Med fullständiga menar vi att ansökningarna var fullständigt ifyllda och att alla begärda handlingar var inlämnade. För de etniska organisationernas vidkommande innebar det att 9 procent av ansökningarna var fullständiga. Utifrån det resultatet är det relevant att ställa frågan om det är de som verkligen behöver komma på informationsträffarna som gör det och om ytterligare informationsinsatser behövs för att höja antalet fullständiga ansökningar.

2.1.2 Vad har bidragen använts till?

Utifrån de verksamhetsberättelser för år 2010 som lämnades i samband med ansökan om organisationsbidrag för 2012 har Ungdomsstyrelsen kategoriserat bidragen efter användningsområde. Ungdomsstyrelsen har valt att gå igenom samtliga 60 organisationer som beviljades bidrag för 2012 och resultatet framgår av tabellen nedan.

Tabell 2.1 Bidrag till etniska organisationer. Användningsområde 2010

Användningsområde	Antal organisationer
Kultur*	55
Interna och externa möten	50
Årsmöte eller motsvarande	42
Styrelsemöte	34
Projekt	27
Samarbete med andra organisationer	26
Internationellt arbete	23
Rådgivning	22
Opinionsbildning (information)	21
Hemsida	18
Anställda (kanslist)	12
Politiskt deltagande	12
Radio och TV	9

Källa: Ungdomsstyrelsen har gått igenom ansökningarna om bidrag till etniska organisationer för de organisationer som beviljades organisationsbidrag 2012. Det var 60 organisationer. Vi har granskat deras verksamhetsberättelser för 2010 som lämnades i ansökan 2012.

** I begreppet kultur ligger här folkdans, musik, poesi, utbildning, tidskrift, språk, integration, studiecirklar, manifestationer, seminarier, kulturella och sociala aktiviteter, mänskliga rättigheter samt asylfrågor.*

Eftersom definitionen av kulturella aktiviteter är ganska bred är det naturligt att en stor del av aktiviteterna tillhör den kategorin. Det är också vanligt med interna och externa möten. Ungefär 20 procent av organisationerna har anställd personal till exempel i form av en kanslist.

För att illustrera vad organisationerna kan använda bidraget till har vi beskrivit ett par etniska organisationers verksamhet. Bangladesh riksförening anordnade till exempel seminarier under 2010 för nyanlända bangladeshier i Sverige. Det var två seminarier som hade temat *Demokratiska principer, språk och identitet*. Det fanns flera talare som upplyste deltagarna om Sveriges grundläggande demokratiska principer, vikten av att lära sig svenska språket samt betydelsen av att bevara varje individs egen identitet.

Kaldeiska riksförbundet i Sverige har en kvinnosektion som ägnar sig åt olika aktiviteter. De vänder sig både till äldre och yngre personer. I första hand vänder de sig till kvinnor. Kvinnosektionen har en tillhörande barnverksamhet. För kvinnors del ordnas olika aktiviteter. De erbjuder mötesplatser där kvinnor i olika åldrar träffas och utbyter information, lyssnar på föreläsningar och på workshops om våld i hemmet och i samhället, kvinnor och barns hälsa, rättigheter i samhället, jämställdhet hemma och på jobbet samt samhällsengagemang. De satsar på att öka medlemmarnas kunskapsnivå på områden som handlar om utbildning, integration, jämställdhet, demokrati och mångfald. Det gör de genom att ordna föreläsningar och debatter om politik och om olika myndigheters arbete.

2.1.3 Annan finansiering

Ungdomsstyrelsen har gått igenom ansökningarna för 2012 för att titta på i vilken omfattning organisationerna angav att de fick andra statliga bidrag. Vid genomgången framgick att ingen organisation hade uppgett att de hade andra statliga bidrag. Fyra organisationer hade dock antingen organisationsbidrag eller projektbidrag från andra stödformer som handläggs av Ungdomsstyrelsen.

2.1.4 Mångfald

Ungdomsstyrelsen har undersökt vilka etniciteter organisationerna säger sig representera. Syftet med det har varit att ta reda på om organisationerna representerar flera olika etniciteter. Myndigheten har därför kartlagt hur organisationer bildade på etnisk grund fördelar sig utifrån det geografiska område som föreningen säger sig representera. Kartläggningen grundar sig på verksamhetsberättelser för 2009 från de organisationer som beviljades bidrag för 2011. En motsvarande kartläggning gjordes för de organisationer som beviljades bidrag för 2012 då verksamhetsberättelser från 2010 granskades.

Resultatet av kartläggningen framgår av tabellen här nedan. Organisationer som säger sig representera Balkan dominerar följt av organisationer som representerar Mellanöstern och Europa. En ökning av antalet organisationer som säger sig representera människor i Afrika och Asien har skett mellan 2011 och 2012. Organisationer med anknytning till Sydamerika är anmärkningsvärt frånvarande.

Tabell 2.2 Områden etniska organisationer representerar. Underlag från beviljade bidrag för bidragsåren 2011 och 2012

Geografiskt område	2011	2012
Afrika	3	6
Asien	7	9
Mellanöstern	11	10
Europa	11	11
Balkan	13	14
Baltikum	3	3
Sydamerika	0	1
Globala	4	6
Summa	52	60

Källa: Underlag från beviljade bidrag för bidragsåren 2011 och 2012. Kartläggningen bygger på uppgifter i verksamhetsberättelser för 2009 och 2010.

2.1.5 Syftet med bidraget

Myndigheten har även kartlagt i vilken omfattning organisationerna bedriver verksamhet som är kopplad till kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället.

Kartläggningen grundar sig på organisationernas verksamhetsberättelser för 2009.

Kategoriseringen av innehållet har gjorts efter riktlinjerna i *Förordning (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund*, där det framgår att syftet med bidraget är att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter som rör kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället. I skriften *Ett sammanhållet bidragssystem för etniska organisationer* finns en något utförligare beskrivning av vad regeringen önskar främja med ett sammanhållet bidragssystem för etniska organisationer. I den framgår att verksamhet inom etniska organisationer är viktig för att personer med rötter i andra länder ska upprätthålla en identitet, känna sammanhang och vara delaktiga i samhället. Språk, kultur och identitet anses således främja delaktighet och integrationen i samhället (Departementsserien 2003). I texten framgår vidare att man önskar att berörda organisationer arbetar aktivare med integrationsverksamhet. Det övergripande målet står kvar men språk-, kultur- och identitetsfrämjande aktiviteter främjas i sig.

Ungdomsstyrelsen har i kartlägningsarbetet utgått från faktiskt genomförd verksamhet och inte vad organisationerna strävar efter.

Ungdomsstyrelsens kategorier:

- Språkfrämjande aktiviteter
Aktiviteter som på ett tydligt sätt håller språket levande med aktiva språkbevarande insatser. Exempel på det är modersmålsundervisning eller att sprida litteratur till bibliotek på modersmålet. Vissa organisationer har diskuterat språket under seminarier eller haft uppläsning av prosa på modersmålet.
- Kulturella aktiviteter
Hit räknas sång, dans, musik och teater.

- Aktiviteter som kan främja delaktighet
Sådana som är kopplade till integration i det svenska samhället. Det skulle till exempel kunna vara ett seminarium om hur det svenska pensionssystemet fungerar. Till kategorin räknas alltså aktiviteter som har som syfte att stärka deltagarnas eller gruppens inflytande på nationell och internationell nivå. Det kan också handla om att driva specifika frågor.
- Identitetsfrämjande verksamhet
Aktiviteter som har som syfte att personer ska känna sammanhang för att sedermera kunna uppnå känslan av delaktighet. Denna kategori har varit extra svår att särskilja. I kartläggningsarbetet har myndigheten till exempel tittat på beskrivningar om den nationella identiteten ofta förekommande i samband med en diskussion om kulturella skillnader, hinder och möjligheter eller liknande. Identiteten kan också främjas genom att organisationen jobbar för att samla den etniska gruppen inom landet eller över landsgränser. I ytterligare andra fall har Ungdomsstyrelsen tolkat att jämställdhetsarbete ingår som en del i identitetsfrämjande aktiviteter.

Av de 52 organisationer som ingick i kartläggningen kan vi konstatera att 7 organisationer beskrev arbete såväl inom som utanför organisationen med alla fyra kategorierna i sina verksamhetsberättelser. Det var 4 organisationer som beskrev att de arbetade med samtliga delar men främst inom den egna organisationen. Över hälften av organisationerna beskrev i sina verksamhetsberättelser aktiviteter som är kopplade till delaktighet och kultur och något under hälften angav att de hade haft aktiviteter inriktade på språk och identitet. Det var 6 organisationer som endast beskrev en eller ett par av delarna som rör kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället i enlighet med ovanstående kategorisering.

2.1.6 Öppenhet och insyn

Principen om öppenhet och insyn får genomslag beroende på i vilken utsträckning bidragssystemet och andra villkor stimulerar det civila samhällets organisationer att öppet redovisa sin organisation, verksamhet och ekonomi (prop. 2009/10:55).

En öppen redovisning av organisation, verksamhet och ekonomi kan med fördel finnas på organisationens webbplats där den finns tillgänglig för en bred publik. Därför har Ungdomsstyrelsen tittat efter organisationens verksamhetsberättelse eller motsvarande, stadgar och ekonomisk redovisning, medlemsavgifter och statsbidrag inräknade i organisationens budget på organisationernas webbplatser. Det har vi gjort för att få en uppfattning om hur öppen en organisation är. När det gäller organisationernas ekonomiska redovisning har vi sökt efter uppgifter om eventuella sponsorer och intäkter.

Ungdomsstyrelsen har besökt webbplatserna för de organisationer som beviljades bidrag för 2011. Av de 52 organisationerna hade 9 organisationer ingen webbplats. Av dem som hade en webbplats var det vanligast att organisationens stadgar fanns där. Andelen organisationer som lagt ut stadgarna var 56 procent. Ungefär 19 procent av organisationerna hade lagt ut uppgifter om verksamhetsplaner/verksamhetsberättelser helt. En stor del hade dock lagt ut information om sin verksamhet på andra sätt på webbplatsen. Ingen av de organisationer som Ungdomsstyrelsen har valt att granska närmre hade lagt ut fullständiga ekonomiska redovisningar på webbplatsen.

2.2 Statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck

Syftet med bidraget är att stödja verksamheter med ändamål att stärka ställningen i samhället för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Målet är också att stödja organisationernas egna initiativ. För att få ett organisationsbidrag ska organisationen ha ett visst antal medlemmar och en viss geografisk spridning. Uppfyller organisationen inte förordningens baskrav kan organisationen få etableringsbidrag i maximalt tre år för att växa och kvalificera sig till organisationsbidrag.

2.2.1 Fördelning av bidrag

Den totala bidragssumman som fördelats har minskat med cirka 47 000 kronor för bidragsåret 2012 i jämförelse med bidragsåret 2009. Då var den totala bidragssumman 6 345 000 kronor. Antalet föreningar som delar på bidragssumman har dock ökat från tre till sex stycken. Under samma period har Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) varit den organisation som beviljats den största andelen av bidragssumman. Andelen har dock minskat från 95 procent 2009 till 62 procent 2012, vilket betyder att RFSL på två år har fått sin del av bidraget sänkt med cirka 2 000 000 kronor. Bakgrunden till den utvecklingen är att ytterligare fyra organisationer har lyckats kvalificera sig till organisationsbidrag 2012 och därmed fått en större andel av den totala summan.

Andelen organisationer som beviljats bidrag ökade från 33 procent 2009 till 100 procent 2012. Tänkbara orsaker kan vara att de organisationer som har arbetat för att kvalificera sig för att få organisationsbidrag har haft en dialog med Ungdomsstyrelsen om villkoren för bidraget och organisationer som efter en tre år lång etableringstid inte uppnått kraven för organisationsbidrag är införstådda med reglerna. Det kan vara en orsak till att de inte har ansökt om fortsatt bidrag. Det var en ny organisation som ansökte om bidrag för 2012 och en ny organisation som ansökte om bidrag för 2011.

Vid genomgång av de 6 organisationerna som ansökte om bidrag för 2012 var det fyra organisationer som hade lämnat en fullständig ansökan och två som behövde kompletteras.

2.2.2 Vad har bidragen använts till?

Utifrån verksamhetsberättelser och ekonomiska redovisningar som lämnades in i samband med att organisationerna skulle redovisa sina bidrag för år 2010 gjordes en kategorisering av vad bidragsmedlen hade använts till. Indelningen har gjorts utifrån fakta i fem inlämnade redovisningar av organisationsbidraget. Ungdomsstyrelsen gör bedömningen att de redovisade kostnadsposterna har finansierats av bidrag från Ungdomsstyrelsen om inte något annat framgår av redovisningen.

Vid genomgång av ansökningar för bidragsåret 2012 framgick att RFSL även får bidrag från Smittskyddsinstitutet och att Sveriges Förenade HBTQ-studenter tidigare fått ett annat organisationsbidrag från Ungdomsstyrelsen.

Tabell 2.3 Bidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Användningsområde år 2010

Användningsområde	Antal organisationer
Nyhetsbrev/medlemskontakt/ medlemstidning	5
Internationellt arbete	5
Internt arbete/samarbete/samverkan	5
Styrelsearbete	4
Hemsida	4
Administration/kontorsmaterial	4
Utbildning/kurser/konferenser/seminarier	4
Påverkansarbete/lobbying	4
Pride	4
Årsmöte	3
Hyra	2
Resor	2
Arvoden/löner	1
Remissinstans	1

Källa: Fem verksamhetsberättelser och ekonomiska redovisningar för år 2010.

Av tabellen kan bland annat utläsas att en stor del av verksamheten är inriktad på utåtriktat arbete.

2.3 Statsbidrag till kvinnors organisering

Syftet med bidraget är att stödja kvinnors organisering i egna sammanslutningar. Bidraget ska främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen i samhällslivet. Bidraget ska också göra det möjligt för kvinnor att bevaka sina rättigheter och driva sina krav. Statsbidraget till kvinnors organisering fördelas som organisations- och etableringsbidrag samt verksamhetsbidrag (projektbidrag).

Ungdomsstyrelsen har sammanlagt haft drygt 28 000 000 kronor per år att fördela under perioden 2008–2012 till organisations- och etableringsbidrag respektive verksamhetsbidrag (projektbidrag) för kvinnors organisering. Myndigheten har varje år beslutat hur stor andel av den totala summa som ska gå till organisations- och etableringsbidrag. Andelen organisations- och etableringsbidrag har ökat från 49 procent till 66 procent mellan 2008 och 2011. Siffrorna gäller den totala bidragssumman. Även 2012 låg andelen fördelade medel till organisationsbidrag- och etableringsbidrag på 66 procent. När det gäller bidrag till kvinnors organisering ger förordningen Ungdomsstyrelsen möjlighet att själv avgöra hur stor andel av den totala bidragssumman som fördelas som ska gå till organisations- och etableringsbidrag. Därför blir inte konsekvenserna av att flera organisationer ska dela på tillgängliga medel lika förödande som i de andra stödformerna. I detta fall kan konstateras att de organisationer som beviljats bidrag i snitt har fått ökade anslag under de senaste åren.

2.3.1 Organisations- och etableringsbidrag

Fördelning av bidrag

År 2009 beviljades 53 organisationer bidrag. Antalet beviljade bidrag ökade till 57 stycken 2011 för att åter minska till 53 stycken 2012 och 2012 var det 50 stycken som beviljades bidrag. Den genomsnittliga bidragssumman har ökat från 288 000 kronor till 373 000 kronor under samma period.

Andelen organisationer som har beviljats bidrag har legat på 70–80 procent under 2009–2012. Sjutton nya organisationer ansökte om bidrag för 2012. År 2011 var det 14 nya organisationer som ansökte om bidrag.

Andelen organisationer som har beviljats etableringsbidrag jämfört med dem som beviljats organisationsbidrag har ändrats under 2009–2012. Andelen etableringsbidrag låg på 17 procent 2009 för att sedan öka till 18 procent 2010. Året därefter sjönk andelen till 9 procent och sedan till 6 procent 2012. Anledningen var bland annat att flera föreningar övergick till ett organisationsbidrag eller att de som sökt etableringsbidrag inte uppfyllde kraven för bidraget.

Fullständiga ansökningar

Vid genomgång av de 71 ansökningarna som Ungdomsstyrelsen fick för bidragsåret 2012 var 7 procent fullständiga ansökningar. Resultatet visar att det är viktigt med ytterligare insatser från Ungdomsstyrelsens för att höja andelen fullständiga ansökningar vid ansökningstillfället. Det skulle bespara både myndigheten och organisationen som söker bidrag tid om dialogen kring begärda kompletterande handlingar skulle kunna minskas. Här kan det vara viktigt att Ungdomsstyrelsen betonar hur viktigt det är att organisationerna uppdaterar nyanställda och styrelsemedlemmar på vilka villkor som gäller vid ansökan om bidrag.

Vad har bidragen använts till?

Enligt *Förordning (2005:1 089) om statsbidrag till kvinnors organisering* ska en förening som har tagit emot organisationsbidrag eller etableringsbidrag senast den 1 april året efter det år deras bidrag betalats ut lämna en ekonomisk redovisning av de utbetalda medlen och en redovisning av över vad de utbetalda medlen har använts till. Ungdomsstyrelsen gjorde i samband med beslut om godkännande av redovisningar för bidragsåret 2010 en sammanställning över hur bidragen har använts. Under bidragsåret 2010 beviljades 57 organisationer bidrag. Av dessa återrapporterade 56 av organisationerna resultat av bidragets användning och vilka verksamheter som bedrivits.

I tabell 2.4 här nedan finns en kategorisering av de vanligast förekommande användningsområdena som finansierats med hjälp av beviljade bidrag.

Tabell 2.4 Bidrag till kvinnors organisering. Vanligaste användningsområden 2010

Användningsområde	Antal organisationer
Utbildning, kurser, konferenser eller seminarier	46
Styrelsearbete	36
Hemsida	34
Administration eller kontorsmaterial	33
Nyhetsbrev, medlemskontakt eller medlemstidning	33
Hyra	30
Arvoden eller löner	27
Årsmöte	26
Internationellt arbete	24
Påverkansarbete eller lobbying	23
Resor	18
Nationellt samarbete eller samverkan	11
Revision	10
Jämställdhet	6
Remissinstans	3

Källa: Redovisningar av organisationsbidrag för år 2010.

Av tabellen framgår att det förutom basverksamheten med styrelsearbete och administration pågår omfattande utbildnings- och kursverksamhet förutom information via hemsida eller annan medlemskommunikation.

Ungdomsstyrelsen har gått igenom ansökningarna för bidragsåret 2012 och där funnit att 6 organisationer angett att de finansierar sin verksamhet med medel från Socialstyrelsen, Tillväxtverket och Folke Bernadotteakademin. Dessutom har 4 organisationer angett att de beviljats organisationsbidrag eller projektbidrag från annan stödform som Ungdomsstyrelsen beviljar bidrag till.

Organisationernas inriktning

Ungdomsstyrelsen har i tidigare rapporter kategoriserat kvinnoorganisationerna utifrån vilken bakgrund organisationens målgrupp har. Här har vi i stället valt att kategorisera organisationerna utifrån inriktningen på verksamheten som de bedriver.

Vi ser att det är många som bedriver olika typer av social verksamhet med inriktning. Andra kategorier med många organisationer är sådana som är inriktade på olika slags kulturell verksamhet eller företagsamhet. Därutöver är det organisationer som arbetar med kvinnors fritid, hälsofrågor, våld mot kvinnor eller missbruksproblematik. Det finns även några organisationer som bedriver kristen verksamhet eller verkar för nationella minoriteter.

**Tabell 2.5. Organisationer som sökte bidrag till kvinnors organisering 2012.
Verksamhetsinriktning**

Verksamhetsinriktning	Antal
Social verksamhet	20
Social verksamhet med kulturinriktning	4
Social verksamhet med fredsinriktning	3
Social verksamhet och företagsverksamhet	1
Social verksamhet och verksamhet mot våld mot kvinnor, till exempel pornografi	2
Social verksamhet med inriktning mot arbetslivsfrågor	1
Våld mot kvinnor	4
Kulturverksamhet	8
Kultur och historia	3
Kultur och företagsamhet	1
Kultur och skog	1
Företagsamhet	6
Hälsovård	5
Nationell minoritet	3
Kristen verksamhet	6
Fritidsverksamhet	1
Missbruksproblematik	2
Summa	71

Källa: Ansökningar för bidragsåret 2012.

Av tabellen framgår att mångfalden bland kvinnoorganisationerna är stor och att deras verksamhet är bred. När det gäller de nya organisationerna var det fler som ville arbeta med frågor som handlade om kultur och våld mot kvinnor.

De organisationer som inte kan redovisa en ordinarie verksamhet i minst 5 län har möjlighet att beviljas bidrag utifrån riksintresse. Det var 12 organisationer som beviljades bidrag utifrån ett riksintresse för bidragsåret 2012 jämfört med bidragsåret 2011 när det var 14 stycken och bidragsåret 2010 när det var 7 stycken. Ungdomsstyrelsen gör varje år en förnyad bedömning av vilka organisationer som ska beviljas bidrag utifrån riksintresse. Enligt propositionen *Statligt stöd för kvinnors organisering* ansåg regeringen även att organisationer som inte är riksomfattande borde kunna få organisationsbidrag om det finns särskilda skäl (2005/06:4). Den verksamhet som organisationen bedriver borde i sådana fall ha ett riksintresse. Det kan exempelvis gälla organisationer bildade på etnisk grund som bara finns på några orter. Regeringen ansåg att det är särskilt viktigt att stötta kvinnoorganisationer som arbetar i områden som kännetecknas av etnisk, kulturell och religiös mångfald, till exempel i stadsdelar som omfattas av de storstadspolitiska lokala utvecklingsavtalen. Det kan också gälla andra kvinnoorganisationer som bedriver en verksamhet som har ett riksintresse, det vill säga vara av allmänt intresse i samhället. Vid bedömningen av om verksamheten har ett riksintresse ansåg man att behovet av förnyelsearbete inom det område där organisationen är verksam särskilt skulle beaktas.

Exempel på att en verksamhet är av riksintresse kan vara:

- Att den är bildad på etnisk grund och bara finns på några orter eller företräder nationella minoriteter.
- Verksamhet i områden som kännetecknas av etnisk, kulturell och religiös mångfald.
- Verksamhet där det finns ett behov av förnyelsearbete
- Organisationen har en speciell kompetens inom ett område som är angeläget för att stärka kvinnors ställning i samhället.
- Verksamheten bedrivs i en mansdominerad bransch.

Ungdomsstyrelsen gör nu en översyn av definitionen av riksintresse. Det gör vi utifrån tidigare bedömningar och med hänsyn till förändrade samhällsförhållanden som kan påverka synen på vad som är av riksintresse.

2.3.2 Verksamhetsbidrag (projektbidrag)

Syftet med verksamhetsbidraget är att engagera kvinnor för ett visst ändamål som har ett riksintresse. Projektbidrag kan till exempel beviljas för att utveckla organisationsformer, arbetssätt, samverkansformer, stärka organisationens kapacitet eller att öka engagemanget hos medlemmar eller målgrupper. Pengar kan också gå till kompetensutveckling. Det gäller i synnerhet bland målgrupper som har låg grad av organisering och delaktighet i demokratiska processer.

Fördelning av bidrag

Eftersom den totala bidragssumman som Ungdomsstyrelsen ska fördela i form av verksamhetsbidrag till kvinnors organisering har legat på samma nivå under de senaste åren och andelen fördelade bidrag i form av organisations- och etableringsbidrag har ökat, innebär det att den återstående summan att fördela till verksamhetsbidrag har minskat. Under 2011 fördelades sammanlagt 10 636 780 kronor till projekt inom stödformen kvinnors organisering. Den tidigare trenden där det genomsnittliga bidragsbeloppet per organisation ökat under perioden 2008 till 2010 då det låg på 350 000 kronor bröts 2011. Det genomsnittliga bidragsbeloppet per organisation minskade då till 343 000 kronor.

I samband med Ungdomsstyrelsens årsredovisning ska myndigheten redovisa hur bidragen har fördelats utifrån ändamål för aktuellt bidragsår. För att få en bild av eventuella förändringar över tid presenteras en sammanställning av de fördelade bidragen utifrån ändamål de senaste tre åren i tabellen nedan.

Tabell 2.6 Verksamhetsbidrag till kvinnors organisering utifrån ändamål

Ändamål	2009	2010	2011
	Antal beviljade	Antal beviljade	Antal beviljade
Internationellt utbyte/ internationell konferens	10	6	4
Demokratifrågor	3	1	4
Jämställdhetsintegrering	2	3	0
Jämställdhet/arbetsmarknadsfrågor	0	1	3
Jämställdhet/integrationsfrågor	3	1	4
Makt och inflytande	9	2	2
Organisationsutveckling	2	13	6
Våld mot kvinnor	11	5	6
Opinionsbildning	7	2	1
Hälsa	0	0	1
Summa	47	34	31

Källa: Bidragsansökningar åren 2009–2011.

Av tabellen framgår att antal beviljade projekt med internationell prägel och med inriktning på att motverka våld mot kvinnor har minskat. Antal projekt som var inriktade mot organisationsutveckling var högre 2010 jämfört med de andra åren. Faktorer som påverkat resultatet är sannolikt de prioriteringar inom respektive stödform som Ungdomsstyrelsen bestämmer för varje år. Även händelser i omvärlden och andra uppdrag som Ungdomsstyrelsen har fått av regeringen har betydelse för resultatet. Det gäller till exempel ändamålet våld mot kvinnor. Ungdomsstyrelsens har haft i uppdrag att genomföra utbildningar för att förebygga mäns våld mot unga kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. I samband med det ökade till exempel intresset från den ideella sektorn för att ansöka om projektbidrag för att arbeta med de frågorna.

Resultat och effekter av bidragen

Vid en genomgång av redovisningar av verksamhetsbidrag inom stödformen kvinnors organisering som beviljades 2010 finns exempel på projekt som har fått genomslag i medierna. Det finns också en efterfrågan på rapporter som har tagits fram. Framtaget material har lett till ett ökat samarbete med andra organisationer eller gett organisationen möjlighet till värdefulla kontakter för fortsatt nationellt och internationellt arbete för att stärka kvinnor. De resultat som redovisats har ungefär samma innehåll som Ungdomsstyrelsen redovisat i tidigare regeringsrapporter om resultat och effekter av bidragen. Det kan handla om att organisationen i sitt interna arbete utvecklat verksamheten såväl kvalitativt som kvantitativt. Det kan också handla om att de i sin utåtriktade verksamhet ökat kunskapen kring ett angeläget område för den aktuella målgruppen.

Exempel på vad bidraget används till

För att illustrera vad bidraget kan användas till och vad det leder till redogör vi för två projekt som har kunnat genomföras tack vare bidraget.

Informationsturné om Förenta Nationernas Resolution 1325

Operation 1325 är en paraplyorganisation som arbetar med information, politisk påverkan och utbildning om frågor som handlar om kvinnor, fred och säkerhet. Deras huvudmål är att FN:s resolution 1325 ska förverkligas. Syftet med resolutionen är att lyfta fram behovet av att sammanställa uppgifter om väpnade konflikters inverkan på kvinnor och flickor. Organisationen fick 400 000 kronor i bidrag för att genomföra en informationsturné på sju orter i Sverige. Syftet med projektet var att sprida kunskap om resolution 1325, skapa engagemang för kvinnors rättigheter och samtidigt bidra till lokal samverkan när det gäller de här frågorna. Projektet är baserat på en skrift *Actors for Sustainable Peace*, som Operation 1325 tog fram under hösten 2010 med stöd från Ungdomsstyrelsen. Skriften låg till grund för temat på seminarierna. Turnén gjorde nedslag på olika högskole- eller universitetsorter i Sverige. Det var Göteborg, Karlstad, Luleå, Malmö/Lund, Stockholm/Uppsala, Umeå och Växjö. Motivet var främst att nå studenter och inbjudna politiker lokalt på orten.

De som lämnat en redovisning för bidragets användning i organisationen tycker att de har lyckats väl med att nå ut till personer som inte tidigare har haft kunskap om resolutionen, bland annat genom att de har fått ett visst genomslag i media. De tycker också att de skapat en större förståelse för resolutionens bredd och hur den kan användas i olika kontexter genom att låta paneldeltagarna i de sju seminarierna bidra med olika perspektiv på hur man kan verkställa resolutionen genom sina arbeten som politiker, gräsrotsaktivister, forskare, ministrar, myndigheter, FN-tjänstemän och representanter från det civila samhället i Sverige. Förutom att sprida kunskap om resolutionen och öka engagemanget för frågorna ville de också förstärka samarbetet mellan Operation 1325 och dess medlemsorganisationer. Det gällde framförallt lokalföreningarna som tidigare inte har stått i centrum vid den här typen av projekt.

Genom att arbeta tillsammans med medlemsorganisationernas lokalföreningar på de olika orterna har de bidragit till att skapa en ny plattform. En ökad lokal samverkan och kännedom om medlemsorganisationers lokala verksamhet har gjort att det har varit lättare för organisationen att nå ut med sin verksamhet och rekrytera nya medlemmar. Utöver lokalföreningarna var en person med lokalanknytning involverad vid varje seminarium vilket de tycker bidrog till bra spridningseffekter och ökade chanserna att nå ut till önskade målgrupper. Slutligen tycker de också att de lyckats med att driva arbetet med att förbättra den svenska nationella handlingsplanen för resolution 1325. Det har de gjort genom att involvera Utrikesdepartementets 1325 ansvarige som medverkat på ett seminarium och som funnits på plats i publiken på ytterligare ett. Organisationen anser att de lyckats visa vilka stora utmaningar som finns i arbetet med resolution 1325 i Sverige och internationellt genom projektet.

Tjejjourutbildning om utåtriktad verksamhet

Stjärnjouren är en tjejjour i Sundbyberg som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. De fokuserar på att erbjuda unga tjejer stöd via mail, chatt eller telefon. De arbetar också förebyggande genom att skapa positiva sammanhang för unga tjejer. Stjärnjouren fick 500 000 kronor i projektbidrag för att med utgångspunkt i metodmaterialet *Mötas och stärkas*, som tidigare finansierats av Ungdomsstyrelsen, erbjuda Sveriges omkring 60 tjejjourer handledning och utbildning när det gäller utåtriktad verksamhet. För att implementera och förbättra de metoder som beskrivs i boken erbjöd de samtidigt tjejgrupper och workshops i högstadie- och gymnasieskolor i Sundbyberg. All verksamhet utvärderades och förbättrades sedan kontinuerligt under projektets gång. Syftet med projektet var att nå ut med utåtriktat arbete och samtidigt utveckla och stärka den egna organisationen.

Organisationen tycker att de lyckats väl med att utveckla sin egen verksamhet. Det har de gjort genom att arbeta med workshops och tjejgrupper. De tycker också att de lyckats väl med att nå killar i målgruppen för det genom det utåtriktade arbetet. De beskriver att de bidrog till att stärka 13 andra tjejjourers arbete med utåtriktad verksamhet och på så sätt inspirerade till verksamhetsutveckling. De har också bidragit till att entusiasmera dessa till ökad samverkan med andra tjejjourer. Själva skapandet och genomförandet av utbildningarna har upplevts som mycket positivt och givande av målgruppen. Utbildningsupplägg och innehåll anpassades efter varje journs behov och förutsättningar. Stjärnjourens projektledare reste till de olika jourerna, vilket underlättade genomförandet av utbildningen och gjorde det möjligt för flera deltagare från varje tjejjour att delta. I utbildningarna blandades teoretiska perspektiv med konkreta tips och metoder. Det beskrivs som viktigt för att utbildningen skulle upplevas som meningsfull för deltagarna. De lyckades också med att göra utbildningarna interaktiva och samtalsbaserade, vilket bidrog till att möjliggöra den stärkande processen, där deltagarna upplevde sig bli lyssnade på och fick möjlighet att göra sina röster hörda. Arbetet dokumenterades väl under projektet och de erfarenheter och metoder som togs fram kunde sedan spridas internt och till andra delar av tjejjoursrörelsen.

2.4 Statsbidrag till jämställdhetsprojekt

Syftet med projektbidraget är att främja jämställdhet mellan kvinnor och män samt att främja de jämställdhetspolitiska delmålen om makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, obetalt hem- och omsorgsarbete, mäns våld mot kvinnor och kroppslig integritet. Ungdomsstyrelsen prioriterar särskilt jämställdhetsprojekt som har vuxna kvinnor och män som målgrupp eller som har ambitionen att förändra strukturer och organisationer. Myndigheten ser gärna fler projektansökningar som har som syfte att nå målen om ekonomisk jämställdhet samt målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

2.4.1 Fördelning av bidrag

Ungdomsstyrelsen har fördelat omkring 7 000 000 kronor per år de senaste tre åren. Antalet ansökningar för jämställdhetsprojekt har ökat med 30 stycken 2009–2011. År 2011 var antalet ansökningar 124 stycken. Antalet beviljade bidrag har dock minskat med 11 stycken under samma period. Det betyder att den genomsnittliga bidragssumman per beviljat projekt har ökat med 153 000 kronor, från 230 000 kronor till 383 000 kronor under samma period.

De fördelade bidragen är kategoriserade utifrån de jämställdhetspolitiska delmålen. Tabellen nedan visar hur utvecklingen har sett ut de senaste tre åren.

Tabell 2.7 Bidrag till jämställdhetsprojekt. Beviljade ansökningar utifrån ändamål

Ändamål	2009	2010	2011
	Beviljade projekt	Beviljade projekt	Beviljade projekt
Makt och inflytande	24	13	10
Ekonomisk jämställdhet	0	0	5
Obetalt hem- och omsorgsarbete	2	0	2
Mäns våld mot kvinnor och kroppslig integritet	4	8	2
Summa	30	21	19

Källa: Bidragsansökningar 2009-2011.

Tabellen visar på samma sätt som för verksamhetsbidraget till kvinnors organisering att antalet beviljade bidrag som gick till projekt om *Mäns våld mot kvinnor* har ökat i samband med att Ungdomsstyrelsens fick övriga uppdrag på det området. Även här har Ungdomsstyrelsens prioriteringar i samband med bidragsbeslut naturligtvis påverkat på resultatet.

2.4.2 Resultat och effekter av bidragen

I redovisningar av jämställdhetsprojekt som beviljades 2010 framgår resultat som att män har börjat reflektera utifrån ett intersektionellt synsätt där olika maktassymetrier samverkat utifrån kön, klass, etnicitet och sexualitet. Detta har öppnat för en bredare diskussion om inkludering och exkludering inom och utanför organisationen. Även i de projekt som är inriktade på maktförskjutningar inom organisationen för att till exempel bereda kvinnor större plats i ledande positioner i föreningsliv eller samhället är männen delaktiga i stor utsträckning. De redovisade resultaten kan kopplas till den prioritering av projekt med verksamhet inriktade på män som Ungdomsstyrelsen gjort.

2.4.3 Exempel på vad bidraget används till

Här nedan finns två exempel på bidrag till jämställdhetsprojekt. Av dem framgår också vilka resultat som organisationerna själva anser att projektet har fått.

Mot en jämställd organisation

Irakiska flyktingars förbund bildades 2003. Syftet var att integrera irakiska flyktingar i det svenska samhället. De har cirka 1230 medlemmar i hela landet främst boende i storstäderna. De ser sig som en bro mellan de irakiska flyktingarna och det svenska samhället men finns också till för att stärka medlemmarna och försvara deras rättigheter. De kunde se att trots det jämna antalet kvinnor och män i förbundet var maktfördelningen mycket ojämn mellan könen. Enligt dem hade patriarkala attityder fortfarande betydelse och spelade roll i organisationen och bland medlemmarna. Man såg också att de kvinnliga medlemmarna ofta lämnade över makt till män och att det fanns uppfattningar och föreställningar om att män skulle göra jobbet bättre än kvinnor. Förbundet fick 230 000 kronor i projektbidrag för att jämställdhetsintegrera sin egen organisation och dess lokala föreningar.

Syftet med projektet var att påverka de kvinnliga medlemmarnas attityder så att de skulle våga ta plats i organisationen, valberedningen samt styrelsen. De ville också påverka de patriarkala attityderna hos männen, öka kunskapen om jämställdhet ute i lokalföreningarna och bland dess medlemmar. Ett av de konkreta målen med projektet var att fler kvinnor skulle inta ledande befattningar inom organisationen. Projektet gick ut på att utbilda vissa nyckelpersoner, 70 så kallade ambassadörer, som i sin tur skulle utbilda de övriga medlemmarna inom organisationen. I projektet samverkade de med en rad andra föreningar som kommit längre i detta arbete. De kopplade en extern jämställdhetskonsult till utbildningarna som kunde bidra med ett genusperspektiv.

Genom att erbjuda utbildningar på temat jämställdhet för de egna medlemmarna i ideella organisationer tycker de själva att de lyckats väl med sina mål. Efter projektet hade antalet kvinnor i förbundets och lokalföreningarnas styrelser ökat. Antal kvinnliga ledare i förbundet och lokalföreningarna hade också ökat. Antal kvinnliga medlemmar i förbundet och lokalföreningarnas beslutande organ hade ökat. Man uppmärksammade en ökad förståelse och kunskap om frågorna bland förbundets medlemmar och ledare generellt sett. De använde sig av sin webbplats samt radiokanal för att sprida arbetet inom organisationen. Arbetet mynnade slutligen ut i en jämställdhetsplan som ska leva vidare i organisationen och följas upp i framtida arbete.

Att vara man

Riksförbundet för Social och Mental hälsa (RSMH) är en brukarorganisation för människor med psykisk funktionsnedsättning. De driver träfflokaler runt om i landet. Dit kan människor med psykisk funktionsnedsättning vända sig för att få kamratstöd och återhämta sig. De driver också ett intressepolitiskt påverkansarbete på alla nivåer i organisationen för att göra medlemmarnas röst hörd i samhället. RSMH fick 495 000 kronor i projektbidrag för att arbeta med att stärka självkänslan hos männen eller killarna i organisationen och på så sätt bidra till att motverka mäns våld mot kvinnor i familjerelationer och i samhället. Projektet gick ut på att bilda lokala samtalsgrupper eller självhjälpsgrupper för att stärka mansrollen. De utbildade samtalsledare på riksnivå som i sin tur utbildade samtalsgrupper i sina lokalföreningar. Utbildningarna fokuserade på mannens identitet, självbild, självkänsla, självförtroende,

jämställdhetsfrågor, kontroll, våld, ansvar, sammanhang samt konsekvenser av och alternativ till olika handlingsmönster. Samtalsledarna gick sedan ut och delade med sig av sin kunskap hos RSMH:s cirka 130 lokalföreningar samt i samverkan med ungdomsförbundet RUS och deras lokala enheter.

RSMH tycker själva att de lyckats väl med att utbilda dessa samtalsledare och skapa mansgrupper. De har bidragit till att skapa ett forum där män kan berätta om sina erfarenheter och därmed ge förutsättningar för ett bättre självförtroende och ett bredare känsloregister. De tycker att de genom projektet har bidragit till att en uppluckring och nyansering av mansrollen skapats bland medlemmarna. De anser också att de lyckats att lyfta frågan om mäns våld mot kvinnor kopplat till mansrollen. De anser dessutom att de har lyckats sprida den kunskapen inom organisationen. Projektet utmynnande i ett nätverk som bestod av de män som utbildat sig. Nätverket skulle fungera som ett stöd för dem själva men också för eventuella framtida grupper.

2.5 Statsbidrag till verksamheter mot rasism och intolerans

Syftet med projektbidraget är att stödja verksamheter som förebygger och motverkar rasism och liknande former av intolerans, som bland annat islamofobi, afrofofi, antisemitism, antiziganism och homofobi. Ungdomsstyrelsen prioriterar projekt som ger långsiktiga effekter och bidrar till kunskapsutveckling på området.

2.5.1 Fördelning av bidrag

Summan beviljade medel har varierat under 2009–2011. Den minskade med 3 miljoner kronor mellan 2009 och 2010 för att sedan öka igen till drygt 8,6 miljoner kronor 2011. Ansökningstrycket har varierat under perioden. En kraftig minskning skedde mellan åren 2009 och 2010 för att åter öka 2011. År 2011 fick Ungdomsstyrelsen 90 ansökningar. Antalet beviljade bidrag och genomsnittlig bidragssumma per beviljat projekt har också följt samma trend. Den genomsnittliga bidragssumman per beviljat projekt låg på 394 000 kronor 2011. Det var en minskning jämfört med året innan då summan låg på 427 000 kronor.

2.5.2 Resultat och effekter av bidragen

Ungdomsstyrelsen har under 2011 börjat ett kategorisera beviljade bidrag utifrån de olika formerna av verksamhet som motverkar rasism och intolerans. Det har vi gjort för att få en bild av hur arbetet i bidragsformen utvecklar sig. Kategoriseringen har gjorts utifrån huvudsaklig inriktning på verksamheten. De flesta projekt verkar allmänt mot rasism och intolerans. Därefter kommer projekt som är inriktade på arbete mot islamofobi och homofobi. Det är endast enstaka projekt som haft sin huvudsakliga inriktning kring de övriga inriktningarna.

Några redovisningar från projekt som beviljades 2010 visar till exempel en minskning av nyrekryteringar till rasistiska grupperingar genom konsekvenssamtal med ungdomar. Andra resultat kan vara att plattformar har skapats för förtroendevalda eller för att olika yrkesgrupper ska kunna träffas för att diskutera rasism, diskriminering eller mänskliga rättigheter samt inspirera andra att göra det. Ungdomsstyrelsen har sett att fokus för projekten har förskjutits från att tidigare till stor del varit inriktade på informationsprojekt i skolor till att ha en bredare inriktning med nya målgrupper och metoder.

2.5.3 Exempel på vad bidraget används till

Nedan följer två exempel på verksamheter som har kunnat genomföras tack vare bidraget.

Driv i fredsarbetet

PeaceWorks är en ideell fredsorganisation av och för unga som främst arbetar med volontärutbyten och utbildningar för ungdomar som vill bilda egna lokalföreningar eller driva egna fredsprojekt. PeaceWorks har tidigare fått projektbidrag för metodhandboken *Driv, så startar du förening och driver projekt*. Syftet med metodhandboken var att erbjuda ungdomar verktyg för att genomföra egna projekt mot rasism, intolerans och diskriminering. Den innehåller också verktyg för att genomföra projekt för dialog, förståelse och fred. Organisationen fick också 695 000 kronor i projektbidrag för ett uppföljningsprojekt kring metodhandboken. Projektet gick ut på att sprida kunskap om föreningsarbete och projekt till ungdomar som annars inte skulle komma i kontakt med det. Organisationen erbjöd ungdomar möjligheten att gå utbildningen Driv för att själva kunna genomföra lokala projekt mot rasism.

De tycker själva att de i projektet lyckats väl med att göra det möjligt för unga att driva projekt inom områden som intresserar dem och se till att dessa projektidéer förverkligades. De beskriver att de bidragit till att koordinera ett samarbete mellan många olika organisationer, utgjort en plattform för ungas aktörskap och bidragit till att nya antirasistiska samarbetsnätverk skapats på såväl lokal som nationell nivå. De har också bidragit till att ett normkritiskt tänkande ses som en förutsättning för antirasistiskt arbete. De har inom ramen för projektet specialutbildat och certifierat en inspiratörspool av unga utbildare. PeaceWorks ser gärna att projektet och framförallt den goda samverkan som skett mellan de olika organisationerna får fortsätta. För att erfarenheter och resultat ska kunna spridas ytterligare ser de gärna att det kommer ett steg tre inom kort.

Film och kultur för mänskliga rättigheter

FilmCentrum Väst är en ideell intresseförening för oberoende filmare och människor som arbetar med film i västra Sverige. Föreningens huvuduppgift är att vara en mötesplats och fungera som ett nätverk för filmare och filmarbetare i regionen. De fungerar även som stöd till vissa filmproduktioner genom att låna ut utrustning samt arrangera kurser och seminarier och verka som en plattform för olika projekt. FilmCentrum Väst fick 300 000 kronor i projektbidrag för att utveckla nya arbetsätt och metoder för att motverka samt förebygga rasism och intolerans i samhället. En metod går ut på att använda filmen som redskap för att diskutera frågor som rör tolerans, mänskliga rättigheter och antirasism. I projektet gjorde de nedslag på skolor, fritidsgårdar och i olika organisationer för träffa personal och ungdomar samt visa filmer. Tillsammans genomförde de sedan workshops enligt metoden Community ART. Denna metod går ut på att använda filmen som ett redskap för att beskriva sig själv och den plats man lever på. På det sättet ville de inspirera lärare, fritidsledare och kuratorer om hur de kan arbeta med toleransfrågor med filmen som hjälpmedel i sitt dagliga arbete.

FilmCentrum Väst tycker själva att de har lyckats väl med att förankra projektet hos kommuner och organisationer. De säger sig ha samlat nyckelpersoner på skolor och föreningar. Det är personer som brinner för arbetet och som har fört projektets talan i olika sammanhang. De har även lyckats väl med att nå många personer från målgruppen,

sammanlagt har cirka 4 000 personer deltagit i projektet som medverkande eller besökare. Genom detta projekt har de skapat de mötesplatser som behövs för att nå de långsiktiga målen. Och genom att etablera nya metoder för hur man kan arbeta mot rasism och låta människor från olika städer och stadsdelar mötas i gemensamma projekt har de kunnat göra en skillnad och tillfört något i arbetet mot rasism.

2.6 Slutsatser

Summan bidragsmedel som Ungdomsstyrelsen fördelar i form av organisationsbidrag har legat relativt konstant under de senaste åren. Det har blivit fler organisationer som sökt och fått bidrag beviljat, vilket lett till att det genomsnittliga bidraget har minskat generellt. För statsbidrag till kvinnors organisering har det inte blivit lika kännbart som för stödet till organisationer bildade på etnisk grund eller till hbt-organisationer tack vare att Ungdomsstyrelsen valt att lägga en större andel av den totala bidragssumman på organisationsbidrag i jämförelse med verksamhetsbidrag. Dessa konsekvenser har varit kännbara för organisationerna som såväl uppvaktat Ungdomsstyrelsen som departement i frågan.

Ungdomsstyrelsen har försökt att ta fram några uppgifter som kan ge ny kunskap om organisationerna som får organisationsbidrag och om vad bidragsmedlen används till i årets rapport. Utifrån insamlad data kan Ungdomsstyrelsen dra slutsatsen att bidragsmedlen i huvudsak används till löpande styrelsearbete och administration, men även till verksamhet av mer utåtriktad karaktär. De flesta organisationer baserar sin verksamhet på medlemsintäkter och på bidrag från Ungdomsstyrelsen. Några av de större organisationerna får även annat statligt bidrag. Det betyder att ett hundratal organisationer från de tre stödformer som presenteras i denna rapport mer eller mindre är helt beroende av de bidrag som de får från Ungdomsstyrelsen.

När det gäller projektbidragen kan Ungdomsstyrelsen konstatera att myndighetens prioriteringar, övriga uppdrag inom myndigheten och tendenser i samhället i övrigt till stor del påverkar vilka aktörer som söker bidrag och vilka projekt som beviljas stöd. Organisationer som traditionellt sett sökt bidrag från en stödform kan genom Ungdomsstyrelsens webbplats och det gemensamma elektroniska ansökningssystemet få kunskap om fler stödformer. Detta har lett till att ansökningstrycket har ökat generellt sett.

3 Avslutande diskussion

3.1 Bidragens funktionalitet

I den avslutande diskussionen vill vi återknyta till utgångspunkterna för vår analys och modellen i det inledande kapitlet. Här resonerar vi runt de olika delarna i figuren i avsnittet *Analytiska utgångspunkter* och kopplar den till myndighetens bidragssystem.

Regeringen påverkar hur bidragssystemets funktionalitet fungerar genom de syften, regelverk och ramar som anges för bidragen. Ungdomsstyrelsens bidragshantering påverkar också funktionaliteten. Det är viktigt att målgruppen hela tiden har möjlighet att komma med synpunkter på Ungdomsstyrelsens bidragshantering. Genom våra möten med representanter för organisationerna och den årliga målgruppsundersökningen i samband med att myndigheten tar fram sin årsredovisning får målgruppen den möjligheten. Myndighetens bemötande och förmåga att hantera kritiska synpunkter från målgruppen är betydelsefull. Revisorernas granskning och arbete med kvalitetssäkring när det gäller bidragsgivningen påverkar också hur rutiner och arbetssätt utformas. Det kan ha betydelse för vilka resultat och effekter som uppnås i samband med bidragsgivningen. Allmänhetens uppfattning som till exempel formas genom medier påverkar utformningen av bidragssystemet. Den kan till exempel innebära att tillämpningen av förordningar och regeringsbeslut blir mer restriktiv och att högre krav ställs i samband med bidragsansökningar. Detta i sin tur kan påverka organisationers möjligheter att få bidrag. Andra faktorer som påverkar olika bidragssystemens funktion är mer konkreta. Det kan till exempel handla om hur många ansökningsomgångar per år som erbjuds för att ansöka om projektbidrag eller om andra bidragsgivare erbjuder organisationer att ansöka om liknande projektbidrag.

Bidrag till ideell verksamhet bygger på värderingar om civila organisationers egenvärde i samhällsbygget och för en demokratisk utveckling. De bygger också på antaganden om mer specifika mervärden som bidrag till ideella organisationer kan tillföra samhället, exempelvis att motverka rasism och intolerans eller att öka jämställdheten mellan kvinnor och män. Det finns en ganska stor samstämmighet kring bidragens generella värde och att de bidrar till samhället. Bidragssystem som bygger på vissa syften och där en begränsad summa pengar finns att fördela innebär en konkurrens mellan ansökande organisationer. Där kan det dock innebära att olika aktörer kan ha olika uppfattningar om dess funktionalitet såväl på individnivå som på samhällsnivå.

3.2 Mångfald

Ungdomsstyrelsen arbetar med principen om mångfald på olika sätt. Nedan beskrivs faktorer som såväl bidrar som begränsar möjligheten till mångfald för det civila samhället.

3.2.1 Kunskap och goda exempel

Genom att sprida kunskap och illustrera den variation av projekt och organisationer som förekommer inom de olika stödformerna bidrar Ungdomsstyrelsen till att sprida kunskap om civilsamhällets organisationer. Exempel på vad några olika projekt gör finns i den här rapporten. Ungdomsstyrelsens webbplats skulle också kunna utnyttjas för att sprida kunskap och goda exempel i större utsträckning.

3.2.2 Bidragsregler och information

De regler som finns kopplade till Ungdomsstyrelsens bidragssystem påverkar till viss del mångfalden i pluralistisk bemärkelse av föreningar som beviljas bidrag. Reglerna för organisationsbidraget begränsar till exempel små och nyetablerade organisationer att få ta del av bidraget. Organisationer som har möjlighet att värva medlemmar via sociala medier eller via andra breda kampanjer har möjlighet att få en större del av den totala bidragssumman förutsatt att bidraget grundar sig på antalet medlemmar. Det senare gör att det finns risk för att bidragssystemet kan bli urholkat.

När det gäller projektbidraget fördelas bidragen till föreningar vars projektbeskrivningar stämmer överens med myndighetens prioriteringar. Det påverkar i sin tur vilka slags organisationer som kan komma ifråga för bidrag. Oavsett vilka regler som kan begränsa mångfalden av föreningar som beviljas bidrag, ser ändå Ungdomsstyrelsen att det har blivit flera olika aktörer som söker och beviljas bidrag med tiden. Det nuvarande webbaserade bidragssystemet bidrar till detta genom till exempel samordnade ansökningstider för stödformerna inom projekt- respektive organisationsstöden. På så sätt blir andra bidragsformer också synliga för den organisation som ansöker om ett bidrag. Ungdomsstyrelsen har också blivit känd som bidragsgivande myndighet och spridningseffekten av olika informationsstrategier om våra bidrag har därför gett effekt.

Det är viktigt att myndigheten även fortsättningsvis får möjlighet att informera om bidragen och de regler som gäller. Det är betydelsefullt om vi ska arbeta för att många olika sorters organisationer ska kunna ta del av statliga bidrag. Nuvarande informationsmöten är vanligtvis förlagda till Stockholm. Utgifter för resor och i förekommande fall logi begränsar i viss mån mångfalden av olika slags organisationer som deltar från andra delar av landet.

Det civila samhället bör avspegla befolkningen och bestå av människor från olika delar av den. Genom att ta fram kunskap om vilka organisationer som söker och beviljas bidrag har Ungdomsstyrelsen möjlighet att särskilt rikta informationsinsatserna om bidragen till de grupper som är underrepresenterade på olika sätt. Förutom målgrupp och inriktning på verksamhet är även geografisk spridning av värde att använda som indikatorer för att mäta mångfalden. Det kan också handla om att sätta upp regler så att fler organisationer kan ta del av bidragen genom att vara restriktiv med projektbidrag till organisationer som redan har pågående projekt, prioritera nya aktörer eller att prioritera arbete med vissa målgrupper.

3.2.3 Kunskap om föreningsaktiva

Människor bör ha lika förutsättningar för att bilda och delta i föreningar. Många föreningar bygger att människor ställer upp utan ersättning. De kan då uppleva hanteringen av bidragsansökningar som en administrativ börda som de behöver syssla med i stället för att arbeta med det som de verkligen är engagerade i. Andra föreningar har, som Ungdomsstyrelsen uppmärksammat, en mer professionell karaktär med anställda kanslisters. En del har blivit organisationer som enbart bedriver sin verksamhet med utgångspunkt i projekt i form av entreprenörskap eller konsultativ verksamhet. För att få en bild av situationen hämtar Ungdomsstyrelsen uppgifter om uppskattad tid som frivillig (oavlönad) personal förväntas lägga på projektet i bidragsansökningar för projektstöd. De uppgifterna kan sedan systematiseras för att ge en kunskap om mångfalden av föreningar som bygger upp sina projekt på olika sätt.

3.3 Öppenhet och insyn

I årets rapport har Ungdomsstyrelsen undersökt begreppen öppenhet och insyn ur ett organisationsperspektiv. Myndigheten valde att begränsa sig till att titta på webbplatserna som organisationer bildade på etnisk grund har angett att de har, i sin ansökan om bidrag. Ungdomsstyrelsens uppfattning är att de organisationer som har en egen webbplats försöker att beskriva sin verksamhet på olika sätt, men att de dokument som är styrande för verksamheten inte finns presenterade där i någon större omfattning. Det säger dock inte allt om organisationens öppenhet och insyn, eftersom flera organisationer har nyhetsbrev eller andra medlemsutskick som i första hand ger medlemmarna den information som de efterfrågar. Organisationers öppenhet när det gäller verksamheten måste naturligtvis också vägas gentemot enskilda medlemmars integritet.

Ungdomsstyrelsen fortsätter arbetet i enlighet med propositionen *En politik för det civila samhället* (2009/10:55). Genom bidragssystemet och andra villkor på området uppmuntrar myndigheten de civila samhällets organisationer att öppet redovisa sin organisation, verksamhet och ekonomi. Det underlättar också arbetet med att bedöma om organisationen har en demokratisk struktur och att verksamheten inte strider mot demokratins idéer.

Principen kan dock inte återopas för att myndigheten ska kunna utöva obefogad kontroll utöver den insyn som redan sker till följd av till exempel bidragsregler. Ungdomsstyrelsen för ett resonemang internt om hur mycket myndigheten ska gå på djupet med till exempel granskning kopplat till yttrande- och religionsfrihet utan att inkräkta på granskningen om organisationen har en demokratisk struktur och att verksamheten inte strider mot demokratins idéer. Ungdomsstyrelsen har en väl genomtänkt plan för hur myndigheten ska agera när till exempel uppgifter inkommer om oegentligheter. Myndigheten har till exempel utvecklat en rutin för hanteringen av situationer då uppgifter inkommer om att bidrag kan ha använts på felaktigt sätt eller att andra oegentligheter finns i anslutning till ett bidrag.

Ungdomsstyrelsens arbete för att öka öppenheten och insynen runt vilka verksamheter vi fördelar pengar till kan utvecklas ytterligare genom att vi till exempel har en projektkatalog med en sökmotor på webbplatsen. Andra exempel är webbaserade enkäter till utvalda målgrupper till exempel i samband med träffar eller ansökningar och redovisningar av bidrag.

För att uppnå öppenhet och insyn såväl från statens sida som för ideella sektorn krävs ett ömsesidigt förtroende hos båda parter. Det är visserligen viktigt att information finns tillgänglig och är transparent, men än mer värdefullt är att ordentligt med tid och resurser avsätts för personliga möten genom träffar och besök för en dialog och att uppnå ett ömsesidigt förtroende. Målgruppen vill också att Ungdomsstyrelsen ordnar träffar där organisationerna kan mötas vilket myndigheten försöker att tillmötesgå.

3.4 Kunskap om bidragens effekter

I likhet med rapporten från 2011 är det de kortsiktiga resultaten och effekterna som kan presenteras utifrån organisationernas självupplevda beskrivning eller i vissa fall genom uppgifter från externa utvärderare. Det ger naturligtvis inte en helt rättvisande bild av bidragens betydelse för samhällsutvecklingen. En relevant fråga är om det till och med kan vara det omvända, att samhällsutvecklingen och bidragssystemen påverkar vilka som söker bidrag och vilken inriktning verksamhet inom den civila sektorn har.

Ungdomsstyrelsens erfarenhet är att det är svårt att ta fram generell kunskap om bidragseffekter på lång sikt. I den här rapporten ger vi en bild av organisationernas självupplevda kortsiktiga resultat och effekter av bidragen. Flera studier visar komplexiteten i att bedöma vilka effekter statens bidrag till ideella organisationer har. I myndighetens återrapportering från 2009 *Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsen bidragsgivning till ideella organisationer* finns en rapportbilaga som heter *En kunskapsöversikt över effekter och metoder rörande statliga bidrag till ideella organisationer* (Amnå et al. 2009). Där framförs bland annat att det inte alltid är enkla och direkta samband som förutsätts för bidragen och de tänkta effekterna. Det blir också svårare att säkerställa det mervärde som bidragen tillför om inte målen är konkreta och mätbara.

En annan rapport som är inriktad på arbetsmarknadsprojekt för unga pekar på liknande tendenser. Det är *Utvärdering av arbetsmarknadsprojekt för unga* (Temagruppen Unga i Arbetslivet 2012). Som en del av rapporten har utvärderaren Joakim Tranquist gjort en övergripande beskrivning av ett antal utvalda projektutvärderingars inriktning och upplägg. Han för också en diskussion om vilka analyser som är möjliga att göra med utgångspunkt i ett sådant material. Rapporten visar bland annat att det är svårt att ta fram kunskap om projektens resultat och effekter.

Tranquist framhåller bland annat att det är många samverkande faktorer som påverkar resultatet av en verksamhet eller ett projekt och att det är svårt att isolera effekten av varje insats. Han menar att huruvida en insats är att betrakta som framgångsrik kan bero på den tidpunkt då framgång mäts och att vissa insatser tenderar att ge mer positiva effekter på lång sikt än på kort sikt, medan andra ger upphov till mer omedelbara effekter. Svårigheten med att utvärdera effekter inom arbetsmarknadspolitiken är något som bland annat också Riksrevisionen har lyft fram i *Yttrande över Huvudbetänkandet Långtidsutredningen 2011* (Riksrevisionen 2011). Tranquist påpekar samtidigt att utvärderingar av projekt inte enbart behöver handla om resultat och effekter i utfallsledet. Det kan lika gärna handla om insatsers innehåll, implementering, organisering och uppbyggnad. Han hänvisar till exempel till Kirkpatrick's modell som handlar om att utvärdera kompetensutveckling och lärande i fyra nivåer. Hans modell finns presenterad i avsnittet *Kategorisering av resultat eller effekter* tidigare i den här rapporten.

Ungdomsstyrelsen bedömer att det främst är nivåerna 1–3 i Kirkpatrick's modell som kan följas upp. Nivåerna motsvarar målgruppens reaktion, inläring respektive tillämpning av kunskaperna enligt modellen. Det går att mäta ett förändrat tillstånd hos målgruppen, men det är däremot svårare att mäta effekten och förklara hur och varför tillståndet förändrats. Det är den begränsningen som Ungdomsstyrelsen i dagsläget ser i möjligheten att mäta resultat och effekter av projektbidragen. När det gäller

organisationsbidragen som inte är resultatstyrda på samma sätt som projektbidragen blir uppföljningen lite annorlunda. Även där har vi i denna rapport gjort ett försök att kategorisera uppgifter utifrån tillgängliga dokument.

Ungdomsstyrelsens egna kategoriseringar och indikatorer som anges i *Kategorisering av resultat och effekter*, är främst applicerbara på projektbidragen, men skulle också till viss del kunna vara användbara för organisationsbidragen. De skulle i så fall behöva kompletteras med en kategorisering av kostnader för till exempel kansli, personal, arvoden, lokaler, medlemskontakter och utåtriktad verksamhet.

Genom fortsatt kontakt med Ekonomistyrningsverket och det projekt som de arbetar med kopplat till uppföljning av statsbidrag till organisationer och ett fortsatt internt arbete med att utveckla en uppföljningsmodell utifrån den kunskap som myndigheten har om bidragssystemet, finns det ändå en utvecklingspotential för resultatuppföljning av bidragen. Ungdomsstyrelsen anser att det är möjligt för myndigheten att vara kunskapsbank för forskare och andra som vill hämta uppgifter för vidare studier av samhällseffekter av de statliga bidragen till den civila sektorn.

4 Referenser

Amná, E., Zetterberg P., och Danielson A. (2009) Fristående bilaga: En kunskapsöversikt över effekter och metoder rörande statliga bidrag till ideella organisationer. I *Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Departementsserien 2003:10 *Ett sammanhållet bidragssystem för etniska organisationer*. Stockholm: Fritzes.

Kirkpatrick, D. (1994). *Evaluating training programs: The four levels*. San Francisco: Berrett Koehler

Regeringens proposition 2005/06:4 *Statligt stöd för kvinnors organisering*.

Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället*.

Regeringens förordning (SFS 2005:1 089) *om statsbidrag för kvinnors organisering*.

Regeringens förordning (SFS 2006:390) *om statsbidrag till jämställdhetsprojekt*.

Regeringens förordning (SFS 2008:62) *om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans*.

Regeringens förordning (SFS 2008:63) *om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund*.

Regeringens förordning (SFS 2008:349) *om statsbidrag till organisationer för homosexuell, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck*.

Riksrevisionen (2011). *Yttrande över Huvudbetänkandet Långtidsutredningen 2011 (SOU 2011:11)*. Stockholm: Finansdepartementet.

Temagruppen Unga i Arbetslivet (2012). *Utvärdering av arbetsmarknadsprojekt för unga. Vad utvärderingar och utvärderare säger om ungdomsprojekt delfinansierade av Europeiska socialfonden*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2009). *Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2010). *Resultat och effekter av bidrag till ideella organisationer. Utmaningar i anslutning till Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2011). *Resultat och effekter. Återredovisning av statsbidrag till ideella organisationer 2011*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

© Ungdomsstyrelsens skrifter 2011

projektledare **Fredrik Wikström** och **Barbro Kristiansson**
språkgranskning **Emma Welanders**
omslag **Christián Serrano**

distribution **Ungdomsstyrelsen, Box 17801, 118 94 Stockholm**
webbplats **www.ungdomsstyrelsen.se**
e-post **info@ungdomsstyrelsen.se**
tfn **08-566 219 00**, fax **08-566 219 98**

UNGDOMSSTYRELSEN

är en myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor.
Vi ger stöd till föreningsliv och kommuner samt till internationellt samarbete.

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se